

**ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงต่อภาวะเงินเฟ้อ
และผลกระทบต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย**
**The Impact of Fuel Price toward Inflation
and Consumption of Chiangrai Consumers**

*ประภาพรรณ ไชยานนท์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง 1) สถานการณ์ราคาน้ำมันของประเทศไทย 2)ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทยและจังหวัดเชียงราย และ3) ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศไทยและจังหวัดเชียงราย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเพื่อสร้างแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ และข้อมูลปฐมภูมิจากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงต่อการบริโภคของผู้บริโภคของจังหวัดเชียงรายจำนวน 400 ชุด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์หาค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการพยากรณ์ คือ Multiple Regression และ Simple Regression

ผลการศึกษาพบว่าราคาน้ำมันเชื้อเพลิงทุกชนิดมีผลกระทบต่อภาวะเงินเฟ้อทั้งประเทศและจังหวัดเชียงรายและผลกระทบนั้นเป็นในทิศทางบวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำมันแก๊สโซฮอล์ 91 นอกจากนี้แล้วราคาน้ำมันเชื้อเพลิงยังมีผลต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศและในจังหวัดเชียงรายด้วย และส่วนใหญ่มีผลกระทบในทิศทางลบนั้นหมายความว่าถ้าราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเพิ่มสูงขึ้นการบริโภคของผู้บริโภคทั้งประเทศและในจังหวัดเชียงรายจะลดลง แต่มีค่าไม่เกิน 1 หมายความว่า การบริโภคอาจมีการลดลงเพียงเล็กน้อยหากราคาน้ำมันเชื้อเพลิงปรับสูงขึ้น เนื่องจากน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นสินค้าจำเป็นที่ประชาชนต้องบริโภคในชีวิตประจำวัน โดยในจังหวัดเชียงราย ค่าใช้จ่ายของผู้บริโภค

* * Ph.D in Management, Adamson University (2003) ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำโปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ที่มีความอ่อนไหวต่อการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงมากที่สุดคือ ค่าใช้จ่ายอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและการสื่อสาร ภาษีเงินได้ ภาษีบำรุงท้องที่ และค่าบริการทางการเงิน เป็นต้น ส่วนค่าใช้จ่ายที่ได้รับผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันน้อยที่สุด ค่าจ้างบุคคลที่ให้บริการแก่ครัวเรือน และค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่า ค่าใช้จ่ายที่ผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่ยินดีที่จะลดลงเป็นอันดับหนึ่ง หากกรณีที่ราคาน้ำมันสูงขึ้น ได้แก่ ค่าใช้จ่ายอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ อันดับสองได้แก่ ภาษีเงินได้ ภาษีบำรุงท้องที่ ค่าบริการทางการเงิน ฯลฯ และอันดับสามคือ ค่าซื้อสลากกินแบ่ง/หวยรัฐบาลและการพนันอื่น ๆ

คำสำคัญ: ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิง, ภาวะเงินเฟ้อ, ผลกระทบต่อการบริโภค

Abstract

This research aims to study 1) Fuel price circumstance in Thailand 2) The impact of fuel price toward Chiangrai and Thailand's inflation rate and 3) The impact of fuel price toward consumption of Chiangrai consumers and Thai consumers. The data analysis was firstly done by the collection of secondary data which led to the construction of an economics model. The primary data was consequently collected by using 400 sets of questionnaires. The data collected was accordingly analyzed by a statistical program in order to find frequency, percentage, average point and standard deviation while the Multiple Regression and Simple Regression techniques were used in the statistic prediction.

The result was revealed that the price of all fuel, especially Gasohol 91, has the positive impact on inflation rate in Chiangrai and all over Thailand. Furthermore, it gives the negative impact on consumption of Chiangrai and Thai Consumers. This could be concluded that the rise of fuel price reduces the consumption of Chiangrai and Thai citizens, however,

this is less than 1 level. In other words, a few reduction of consumption may occur if the fuel price is increased since it is the essential product in their daily lives.

Particularly in Chiangrai, the most sensitive expenditure toward the change of fuel price are those of food cost, cigarettes and alcoholic drinks, travelling, communication, taxes and financial fees. On the other hand, the least effected costs are the expenditure for home services and the cost of special affair. Finally, in case of the rise of fuel price, the consumers are compliant to cut down these expenditures respectively; food cost and cigarettes and alcoholic drinks are the first choices while taxes and financial fees are the second choices and lastly, lottery and other kinds of gambling.

Keywords: Impact of Fuel Price, Inflation, Consumption

ความเป็นมาและความสำคัญ

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยมีการพัฒนาขึ้น ทำให้ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีถูกนำมาใช้ในประเทศเพิ่มมากขึ้น และน้ำมันซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการคมนาคมและการขนส่ง ซึ่งในภาคการผลิตดังกล่าว มีสัดส่วนการใช้พลังงานน้ำมันถึงร้อยละ 37 และ 36 ของปริมาณการใช้พลังงานของประเทศตามลำดับ โดยแหล่งที่มาของพลังงานน้ำมันในประเทศมีเพียงจากแหล่งสิริกิติ์แหล่งฝาง เท่านั้น ซึ่งปริมาณที่ได้ยังไม่เพียงพอกับความต้องการที่สูงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอด ทำให้ไทยต้องนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศ ได้แก่ กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง กลุ่มประเทศอาเซียน และกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิก อีกเป็นปริมาณที่มาก ทำให้ประเทศไทยต้องพึ่งพาการนำเข้พลังงานน้ำมันคิดเป็นมูลค่าที่สูงและมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ

จากอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบวิกฤตสถานการณ์น้ำมัน 2 ครั้งคือ วิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 1 ในช่วงของสงครามอาหรับ-อิสราเอล มีผลทำให้ระดับเงินเพื่อ

ในประเทศเพิ่มสูงขึ้นเป็น 15.6 และ 24.4 ในปี พ.ศ. 2516-2517 ตามลำดับ และวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 2 ราคาน้ำมันในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ โดยทำให้อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 9.9 และร้อยละ 19.7 ในปี พ.ศ. 2522 และ 2523 ตามลำดับ จากวิกฤตการณ์น้ำมันทั้งสองครั้ง พบว่าราคาน้ำมันส่งผลถึงภาวะเงินเฟ้อในประเทศและยังทำให้ระดับการใช้จ่ายของผู้บริโภคชะลอตัวลงอีกด้วย

และในปัจจุบันสถานการณ์ราคาน้ำมันในประเทศก็เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยข้อมูลพบว่าในปี 2551 (ช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนกรกฎาคม 2551) ราคาน้ำมันมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยของน้ำมันทุกประเภทร้อยละ 32.63 ซึ่งสูงกว่าอัตราการเพิ่มของราคาน้ำมันในปี 2550 (เดือนมกราคม ถึงเดือนธันวาคม 2550) ที่มีอัตราการขยายตัวเพียง ร้อยละ 5.5 เท่านั้น (ข้อมูลการคำนวณจากราคาน้ำมัน กระทรวงพลังงาน, 2551) ทำให้ส่งผลต่อระดับอัตราเงินเฟ้อและการบริโภคในประเทศเป็นอย่างมาก จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงดังกล่าวกับระดับอัตราเงินเฟ้อและการบริโภคในประเทศและในจังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ราคาน้ำมันของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทยและจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศไทยและจังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ราคาน้ำมันของประเทศไทย ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ โดยมีแหล่งข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน กระทรวงการคลัง เป็นต้น และมีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) อธิบายถึงโครงสร้างราคาน้ำมันที่ใช้ในประเทศไทย และสถานการณ์ราคาน้ำมันของประเทศไทย รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์น้ำมัน เป็นต้น

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทยและจังหวัดเชียงราย

ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ เก็บข้อมูลเพื่อสร้างแบบจำลองเงินเฟ้อ โดยมีข้อมูลได้แก่ อัตราเงินเฟ้อ ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ลิตรหรือปริมาณเงิน อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศหรือระดับรายได้ เป็นต้น โดยมีแหล่งข้อมูลธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน กระทรวงการคลัง เป็นต้น และมีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยเป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาประมวลโดยอาศัยเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ คือ โปรแกรม Eview เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรจากแบบจำลองเงินเฟ้อ ที่สร้างโดยวิธีการทางเศรษฐมิติและเศรษฐศาสตร์มหภาค ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดธรรมดา (Ordinary Least Square: OLS) และทดสอบสมการในแต่ละสมการด้วยค่าทางสถิติ และทำการวิเคราะห์ถึงขนาดของความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ เพื่อศึกษาผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทย โดยอาศัยวิธีการคำนวณค่าจากค่าสัมประสิทธิ์ในแบบจำลอง

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศไทยและจังหวัดเชียงราย ข้อมูลที่ใช้ประกอบด้วย

3.1 ข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อสร้างแบบจำลองการบริโภคของเอกชน โดยมีข้อมูลได้แก่ มูลค่าการบริโภค ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แท้จริงหรือระดับรายได้ที่แท้จริง มูลค่าการบริโภคในอดีต ค่าจ้างที่แท้จริง ปริมาณเงิน อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ และระดับราคาน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น ซึ่งได้มาจากแหล่งข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน กระทรวงการคลัง เป็นต้น

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บข้อมูลด้านผลกระทบจากราคาน้ำมันที่มีต่อการบริโภคผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย โดยแยกเป็นรายอำเภอตามสัดส่วนประชากรทั้งหมด 18 อำเภอ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาไม่สามารถทราบถึงจำนวนของผู้บริโภค ใน จังหวัดเชียงราย ดังนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างในกรณีไม่ทราบขนาดประชากร โดยใช้สูตร

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{e^2}$$

ได้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 384 ราย ดังนั้นจึงได้เก็บกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ตามสัดส่วนผู้บริโภคในแต่ละอำเภอ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire Survey) ที่ใช้วัดผลกระทบจากราคาน้ำมันที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย ในด้านต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบทั้งเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายผลกระทบด้านต่าง ๆ ของราคาน้ำมันที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงรายจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย และเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ที่อธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรจากแบบจำลองเงินเพื่อและแบบจำลองการบริโภคภาคเอกชน ที่สร้างโดยวิธีการทางเศรษฐมิติและเศรษฐศาสตร์มหภาค ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดธรรมดา (Ordinary Least Square: OLS) และทดสอบสมการในแต่ละสมการด้วยค่าทางสถิติ และทำการวิเคราะห์ถึงขนาดของความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ เพื่อศึกษาผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ต่อภาวะเงินเฟ้อและการบริโภคภาคเอกชนของประเทศไทย โดยอาศัยวิธีการคำนวณค่าจากค่าสัมประสิทธิ์ในแบบจำลอง

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ราคาน้ำมันของประเทศไทย

1.1 ปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของประเทศ พบว่าปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของประเทศในช่วงตั้งแต่ปี 2547 มีอัตราการใช้ลดลง ทั้งนี้เนื่องจากการประกาศลอยตัวราคาน้ำมันเบนซินตั้งแต่ปลายปี 2547 เป็นต้นมา ทำให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในรถยนต์อย่างชัดเจน โดยส่วนหนึ่งหันไปใช้เชื้อเพลิงทางเลือกอื่น ๆ เพื่อทดแทนน้ำมัน ได้แก่ LPG และ NGV แทน และสำหรับปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในจังหวัดเชียงรายนั้นก็เป็นไปในลักษณะเดียวกัน

1.2 ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบในประเทศ พบว่า ปริมาณการผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงประเภทเบนซินทั้งออกเทน 91 และ 95 มีปริมาณการผลิตที่ลดลงตามปริมาณการใช้ของผู้บริโภค ตั้งแต่ปี 2548 โดยได้มีการผลิตน้ำมันประเภทเบนซินแก๊สโซฮอล์ทั้ง 91 และ 95 ขึ้นมาใช้แทน

1.3 ปริมาณการนำเข้าน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูปของประเทศไทย พบว่าสถานการณ์การนำเข้าน้ำมันดิบของประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี 2546 จนกระทั่งในปี 2550 ซึ่งเป็นปีที่ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ ซึ่งมีผลทำให้ประเทศไทยมีการนำเข้าลดลงในปี 2550

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทยและจังหวัดเชียงราย

1. ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทย

1.1 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินออกเทน 91 ที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทยพบว่า อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยถูกกำหนดจากตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ราคาน้ำมันเบนซิน 91 ปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้าง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทย ณ เวลาก่อนหน้า 1 เดือน โดยส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก ยกเว้นแต่ ปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้างเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับอัตราเงินเฟ้อในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ เมื่อปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้างเพิ่มขึ้น (ลดลง) อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกัน

1.2 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินออกเทน 95 ที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทยพบว่า อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยถูกกำหนดจากตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ราคาน้ำมันเบนซิน 95 ปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้าง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทย ณ เวลาก่อนหน้า 1 เดือน โดยส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก ยกเว้นแต่ ปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้างเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับอัตราเงินเฟ้อในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ เมื่อปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้างเพิ่มขึ้น (ลดลง) อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกัน

1.3 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 ที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทยพบว่า อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยถูกกำหนดจากตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 ปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้าง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทย ณ เวลาก่อนหน้า 1 เดือน โดยทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก

1.4 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 ที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทยพบว่า อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยถูกกำหนดจากตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 ปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้าง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทย ณ เวลาก่อนหน้า 1 เดือน โดยส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก ยกเว้นแต่ ปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้างเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับอัตราเงินเฟ้อในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ เมื่อปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้างเพิ่มขึ้น (ลดลง) อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกัน

1.5 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงดีเซลหมุนเร็ว ที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทยพบว่า อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยถูกกำหนดจากตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ราคาน้ำมันดีเซล ปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้าง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทย ณ เวลาก่อนหน้า 1 เดือน โดยส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก ยกเว้นแต่ ปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้างเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับอัตราเงินเฟ้อในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ เมื่อปริมาณเงินในความหมายอย่างกว้างเพิ่มขึ้น (ลดลง) อัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกัน

2. ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของจังหวัด เชียงราย

2.1 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินออกเทน 91 ที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายพบว่า อัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายถูกกำหนดจาก ราคาน้ำมันเบนซิน 91 ของจังหวัดเชียงราย พบว่า ราคาน้ำมันเบนซิน 91 ของจังหวัดเชียงราย มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายและราคาน้ำมันเบนซิน 91 มีเครื่องหมายบวกและมีค่าเท่ากับ 1.2602 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันเบนซิน 91 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้อัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1.2602

2.2 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินออกเทน 95 ที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายพบว่า อัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายถูกกำหนดจาก ราคาน้ำมันเบนซิน 95 ของจังหวัดเชียงราย พบว่า ราคาน้ำมันเบนซิน 95 ของจังหวัดเชียงราย มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายและราคาน้ำมันเบนซิน 95 ของจังหวัดเชียงรายมีเครื่องหมายบวกและมีค่าเท่ากับ 1.3003 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันเบนซิน 95 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้อัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1.3003

2.3 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 ที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายพบว่า อัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายถูกกำหนดจาก ราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 ของจังหวัดเชียงราย พบว่า ราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 ของจังหวัดเชียงราย มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายและราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 ของจังหวัดเชียงรายมีเครื่องหมายบวกและมีค่าเท่ากับ 1.8436 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้อัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1.8436

2.4 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 ที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายพบว่า อัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายถูกกำหนดจาก ราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 ของจังหวัดเชียงราย พบว่า ราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 ของจังหวัดเชียงราย มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยค่า

สัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายและราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 ของจังหวัดเชียงรายมีเครื่องหมายบวกและมีค่าเท่ากับ 1.5369 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้อัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1.5369

2.5 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงดีเซลหมุนเร็วที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายพบว่า อัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายถูกกำหนดจาก ราคาน้ำมันดีเซลของจังหวัดเชียงราย พบว่า ราคาน้ำมันดีเซลของจังหวัดเชียงราย มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงรายและราคาน้ำมันดีเซลของจังหวัดเชียงรายมีเครื่องหมายบวกและมีค่าเท่ากับ 1.2151 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันดีเซล มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้อัตราเงินเฟ้อของจังหวัดเชียงราย เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1.2151

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศไทยและจังหวัดเชียงราย

1. ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศไทย

1.1 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินออกเทน 91 ที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศไทยพบว่า การบริโภคภาคเอกชนของประเทศไทยถูกกำหนดจากตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ราคาน้ำมันเบนซิน 91 ณ เวลาก่อนหน้า 19 เดือน ผลัดกันซ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ โดยความสัมพันธ์ของตัวแปรเกือบทุกตัวมีความสัมพันธ์กับการบริโภคในทิศทางบวก ยกเว้นราคาน้ำมันเบนซิน 91 ณ เวลาก่อนหน้า 19 เดือนที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ นั่นหมายถึง เมื่อราคาน้ำมันเบนซิน 91 ณ ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้การบริโภคภาคเอกชนของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.1827 ณ เวลา 19 เดือนถัดไป

1.2 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินออกเทน 95 ที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศไทยพบว่า การบริโภคภาคเอกชนของประเทศไทยถูกกำหนดจากตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ ราคาน้ำมันเบนซิน 95 ณ เวลาก่อนหน้า 19 เดือน ผลัดกันซ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ โดยความสัมพันธ์ของตัวแปรเกือบทุกตัวมีความสัมพันธ์กับการบริโภคในทิศทางบวก ยกเว้นราคาน้ำมันเบนซิน 95 ณ เวลาก่อน

หน้า 19 เดือน ที่มีความสัมพันธ์ทางลบและมีค่าเท่ากับ 0.1826 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันเบนซิน 95 ณ ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้การบริโภคภาคเอกชนของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.1826 ณ เวลา 19 เดือนถัดไป

1.3 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 ที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศไทยพบว่า การบริโภคภาคเอกชนของประเทศไทยถูกกำหนดจากตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 ณ เวลาก่อนหน้า 6 เดือน ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ โดยตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก รวมทั้งราคาน้ำมันแก๊สโซฮอล์ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.1504 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 ณ ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้การบริโภคภาคเอกชนของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 0.1504 ณ เวลา 6 เดือนถัดไป

1.4 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 ที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศไทยพบว่า การบริโภคภาคเอกชนของประเทศไทยถูกกำหนดจากตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ราคาน้ำมันเบนซิน 95 ณ เวลาก่อนหน้า 19 เดือน ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ โดยความสัมพันธ์ของตัวแปรเกือบทุกตัวมีความสัมพันธ์กับการบริโภคในทิศทางบวก ยกเว้นราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 ณ เวลาก่อนหน้า 19 เดือน ที่มีความสัมพันธ์ทางลบ และมีค่าเท่ากับ 0.1817 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันเบนซิน 95 ณ ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้การบริโภคภาคเอกชนของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.1817 ณ เวลา 19 เดือนถัดไป

1.5 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงดีเซลหมุนเร็วที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศไทยพบว่า การบริโภคภาคเอกชนของประเทศไทยถูกกำหนดจากตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ราคาน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ณ เวลาก่อนหน้า 19 เดือน ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ โดยความสัมพันธ์ของตัวแปรเกือบทุกตัวมีความสัมพันธ์กับการบริโภคในทิศทางบวก ยกเว้นราคาน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ณ เวลา ก่อนหน้า 19 เดือน ที่มีความสัมพันธ์ทางลบและมีค่าเท่ากับ 0.2414 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ณ ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้ การบริโภคภาคเอกชนของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.2414 ณ เวลา 19 เดือนถัดไป

2. ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงรายจากแบบจำลองการบริโภค โดยการศึกษาแบบจำลองการบริโภคของจังหวัดเชียงรายนี้ ได้ใช้ตัวชี้วัดการบริโภคของจังหวัดเชียงรายคือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ที่เก็บได้ในจังหวัดเชียงรายเป็นตัวแทนการบริโภคที่เกิดขึ้น

2.1.1 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินออกเทน 91 ที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงรายพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยค่าสัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายลบและมีค่าเท่ากับ 0.4245 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันเบนซิน 91 ณ ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้การบริโภคภาคเอกชนของจังหวัดเชียงรายเปลี่ยนแปลงลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.4245 ณ เวลา 19 เดือนถัดไป

2.1.2 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินออกเทน 95 ที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงรายพบว่า การบริโภคภาคเอกชนของจังหวัดเชียงรายถูกกำหนดจากราคาน้ำมันเบนซิน 95 ณ เวลาก่อนหน้า 15 เดือนของจังหวัดเชียงราย มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยค่าสัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายลบและมีค่าเท่ากับ 0.4307 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันเบนซิน 95 ณ ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้การบริโภคภาคเอกชนของจังหวัดเชียงรายเปลี่ยนแปลงลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.4307 ณ เวลา 15 เดือนถัดไป

2.1.3 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 ที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงรายพบว่า การบริโภคภาคเอกชนของจังหวัดเชียงรายถูกกำหนดจากราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 ณ เวลาก่อนหน้า 8 เดือนของจังหวัดเชียงรายมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยค่าสัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายบวกและมีค่าเท่ากับ 1.0565 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 91 ณ ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้การบริโภคภาคเอกชนของจังหวัดเชียงรายเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1.0565 ณ เวลา 8 เดือนถัดไป

2.1.4 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 ที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงรายพบว่า การบริโภคภาคเอกชนของจังหวัดเชียงรายถูกกำหนดจากราคาน้ำมันเบนซินแก๊สโซฮอล์ 95 ณ เวลาก่อนหน้า 15 เดือนของจังหวัดเชียงรายมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยค่า

สัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายลบและมีค่าเท่ากับ 0.5051 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันเบนซิน แก๊สโซฮอล์ 95 ณ ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้การบริโภคภาคเอกชนของจังหวัดเชียงรายเปลี่ยนแปลงลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.5051 ณ เวลา 15 เดือนถัดไป

2.1.5 ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงดีเซลหมุนเร็วที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงรายพบว่า การบริโภคภาคเอกชนของจังหวัดเชียงราย ถูกกำหนดจากราคาน้ำมันดีเซล ณ เวลาก่อนหน้า 15 เดือนของจังหวัดเชียงราย มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยค่าสัมประสิทธิ์มีเครื่องหมายลบและมีค่าเท่ากับ 0.4629 หมายถึง เมื่อราคาน้ำมันดีเซล ณ ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ร้อยละ 1 จะทำให้การบริโภคภาคเอกชนของจังหวัดเชียงรายเปลี่ยนแปลงลดลง (เพิ่มขึ้น) ร้อยละ 0.4629 ณ เวลา 15 เดือนถัดไป

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงรายจากแบบสอบถาม

พบว่าในช่วงเวลาที่ราคาน้ำมันมีการเปลี่ยนแปลงส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน และค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคและบริโภค ของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย โดยค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของครัวเรือนทั้งหมดมีการปรับตัวจาก 27,156.74 บาท เป็น 32,743.51 บาทในช่วงที่ราคาสูงขึ้น โดยเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 20.57 และในช่วงที่ราคาน้ำมันลดลงเนื่องจากนโยบาย 6 มาตราการ 6 เดือนของรัฐบาล ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของครัวเรือนในจังหวัดเชียงรายก็ลดลง เป็น 28,659.09 บาท ลดลงคิดเป็นร้อยละ 12.47

ในขณะที่ ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน ได้แก่ ภาษีเงินได้ ค่าสมาชิกของกลุ่มอาชีพ เงินหรือของบริจาค เป็นต้น มีการปรับตัวจาก 13,658.60 บาท เป็น 15,681.24 บาท โดยเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 14.81 และในช่วงที่ราคาน้ำมันลดลง ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคของครัวเรือนเหล่านี้ลดลง เป็น 12,623.53 บาท ลดลงคิดเป็นร้อยละ 19.50

จากผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย จะพบว่าค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของครัวเรือนมีความอ่อนไหวต่อการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันมากกว่า ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน แต่เมื่อราคาน้ำมันลดลงค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของครัวเรือนกลับไม่ได้ลดลงมาก ในทางตรงกันข้ามค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนกลับอ่อนไหวต่อการลดลงของราคาน้ำมันมากกว่า

สำหรับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงพบว่าเมื่อราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นจะส่งผลกระทบกับค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ โดย

- ค่าใช้จ่ายที่ได้รับผลกระทบอันดับที่ 1 ได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายอาหาร เครื่องดื่ม และยาสูบ 2) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางและการสื่อสาร 3) ภาษีเงินได้ ภาษีบำรุงท้องที่ ค่าบริการทางการเงิน ฯลฯ 4) ค่าซื้อสลากกินแบ่ง/หวยรัฐบาลและการพนันอื่น ๆ

- ค่าใช้จ่ายที่ได้รับผลกระทบอันดับที่ 2 ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

- ค่าใช้จ่ายที่ได้รับผลกระทบอันดับที่ 3 ได้แก่ 1) ค่าสมาชิกของกลุ่มอาชีพ เช่น สมาชิก กบข. สมาชิกสหกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น 2) เงินหรือสิ่งของที่ส่งให้บุคคลนอกครัวเรือน

สำหรับค่าใช้จ่ายที่ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด ได้แก่ ค่าจ้างบุคคลที่ให้บริการแก่ครัวเรือน ค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

และสำหรับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อค่าใช้จ่ายที่ผู้บริโภคในจังหวัดเชียงรายยินดีที่จะลดลงหากกรณีที่ราคาน้ำมันสูงขึ้นมีรายละเอียดดังนี้

- ค่าใช้จ่ายที่ยินดีจะลดลงอันดับที่ 1 ได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ 2) ภาษีเงินได้ ภาษีบำรุงท้องที่ ค่าบริการทางการเงิน ฯลฯ 3) ค่าซื้อสลากกินแบ่ง/หวยรัฐบาลและการพนันอื่น ๆ

- ค่าใช้จ่ายที่ยินดีจะลดลงอันดับที่ 2 ได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย 2) ค่าสมาชิกของกลุ่มอาชีพ เช่นสมาชิก กบข. สมาชิกสหกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

- ค่าใช้จ่ายที่ยินดีจะลดลงอันดับที่ 3 ได้แก่ 1) เงินหรือสิ่งของที่ส่งให้บุคคลนอกครัวเรือน 2) ค่าจ้างบุคคลที่ให้บริการแก่ครัวเรือน

สำหรับค่าใช้จ่ายที่ยินดีจะลดลงน้อยที่สุด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

อภิปรายผล

1. ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศและจังหวัดเชียงราย

จากแบบจำลองเงินเฟ้อที่ได้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าราคาน้ำมันเชื้อเพลิงทุกชนิดต่างมีผลกระทบต่อภาวะเงินเฟ้อทั้งของประเทศ และจังหวัดเชียงราย และผลกระทบดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่เป็นบวก ซึ่งหมายความว่าถ้าราคาน้ำมันแต่ละชนิดมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (ลดลง) ย่อมมีผลทำให้อัตราเงินเฟ้อทั้งของประเทศและของจังหวัดเชียงรายเพิ่มขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน

โดยเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายชนิดของน้ำมันเชื้อเพลิงที่ทำการศึกษา ได้แก่ น้ำมันเบนซิน 91 น้ำมันเบนซิน 95 น้ำมันแก๊สโซฮอล์ 91 น้ำมันแก๊สโซฮอล์ 95 และ น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว จะพบว่า ราคาน้ำมันที่มีผลกับอัตราเงินเพื่อเรียงลำดับจากที่มีผลมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด คือ น้ำมันแก๊สโซฮอล์ 91 น้ำมันแก๊สโซฮอล์ 95 น้ำมันเบนซิน 95 น้ำมันเบนซิน 91 และ น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ตามลำดับ

สำหรับจังหวัดเชียงราย พบว่าราคาน้ำมันที่มีผลกับอัตราเงินเพื่อเรียงลำดับจากที่มีผลมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด คือ น้ำมันแก๊สโซฮอล์ 91 น้ำมันแก๊สโซฮอล์ 95 น้ำมันเบนซิน 95 น้ำมันเบนซิน 91 และ น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ตามลำดับ เป็นไปในลักษณะเดียวกับกับของทั้งประเทศ จะเห็นว่าในส่วนของราคาน้ำมันเบนซินทุกชนิดมีผลอัตราเงินเพื่อค่อนข้างสูงกว่าน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าราคาน้ำมันเบนซินมีความผันผวนของราคาน้ำมันที่สูงกว่าน้ำมันดีเซล

2. ผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงราย

จากผลการศึกษาผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศและในจังหวัดเชียงรายนั้น จะเห็นว่าราคาน้ำมันเชื้อเพลิงทุกชนิดมีผลกระทบต่อการบริโภคของผู้บริโภค โดยที่ส่วนใหญ่จะมีผลกระทบในทิศทางลบ หมายถึง ถ้าราคาน้ำมันเหล่านี้เพิ่มขึ้น(ลดลง) จะส่งผลทำให้มีการบริโภคของภาคเอกชนทั้งในประเทศ และจังหวัดเชียงรายในทิศทางตรงกันข้ามด้วย

โดยถ้ามีการลำดับผลกระทบต่อการบริโภคของผู้บริโภคในประเทศตามชนิดของน้ำมันเชื้อเพลิงแล้วจะพบว่าสามารถเรียงลำดับชนิดของน้ำมันที่มีผลกระทบต่อการบริโภคมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้คือ น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว น้ำมันเบนซิน 91 น้ำมันเบนซิน 95 และน้ำมันแก๊สโซฮอล์ 95ตามลำดับ

สำหรับในจังหวัดเชียงรายชนิดของน้ำมันที่มีผลกระทบต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงรายจากที่กระทบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ น้ำมันแก๊สโซฮอล์ 95 น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว น้ำมันเบนซิน 95 และน้ำมันเบนซิน 91 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าการที่ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงมีผลกระทบในทิศทางลบกับการบริโภคในประเทศไทยและจังหวัดเชียงราย แต่ตัวเลขเหล่านั้นจะมีค่าไม่เกิน 1 ซึ่งหมายถึงการบริโภคมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย เมื่อคิดเป็นเปอร์เซ็นต์แล้วเปลี่ยนแปลงในเปอร์เซ็นต์ที่น้อยกว่าราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกวรรณ หนูดำ

(2550: 151) ที่พบว่า ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นสินค้าที่จำเป็นที่ประชาชนต้องบริโภคในชีวิตประจำวัน ถึงแม้ว่าราคาน้ำมันเชื้อเพลิงจะปรับตัวเพิ่มขึ้น แต่ประชาชนต้องบริโภคอยู่ จึงไม่มีผลกระทบในทางตรงต่อการบริโภคภาคเอกชนเหมือนกับภาวะเงินเฟ้อ และการศึกษายังพบว่าการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงจะไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อการบริโภคภาคเอกชน แต่จะส่งผลทางอ้อม คือการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันจะส่งต่อการบริโภคภาคเอกชนผ่านกลไกของการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเฟ้อ จะส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อกำลังซื้อของประชาชน ทำให้รายได้ที่แท้จริงของประชาชนลดลงและส่งผลถึงการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในที่สุด

และในจังหวัดเชียงรายการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันส่งผลถึงการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของคนในจังหวัดเชียงรายด้วย โดยค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของครัวเรือนมีความอ่อนไหวต่อการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันมากกว่าค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน แต่เมื่อราคาน้ำมันลดลงค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคของครัวเรือนกลับไม่ได้ลดลงมาก ในทางตรงกันข้ามค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนกลับอ่อนไหวต่อการลดลงของราคาน้ำมันมากกว่า โดยเหตุผลที่ค่าใช้จ่ายในอุปโภคบริโภคของครัวเรือนไม่ได้ลดลงมากในขณะที่ราคาน้ำมันลดลงนั้นอาจเนื่องมาจาก ในขณะนั้นดัชนีราคาอาหารสดไม่ได้ลดลงมาตามดัชนีราคาของพลังงาน จึงทำให้ราคาสินค้าในประเภทอาหารสดยังคงสูง ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของครัวเรือนจึงลดลงมาไม่มาก

3. ความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าใช้จ่ายที่ผู้บริโภคในจังหวัดเชียงรายยินดีที่จะลดลงเป็นอันดับหนึ่ง หากกรณีที่ราคาน้ำมันสูงขึ้น ได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ 2) ภาษีเงินได้ ภาษีบำรุงท้องที่ ค่าบริการทางการเงิน ฯลฯ และ 3) ค่าซื้อสลากกินแบ่ง/ หวยรัฐบาลและการพนันอื่นๆ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ว่า ภาคการผลิตเหล่านี้จะได้รับผลกระทบมากที่สุดในการกรณีที่ราคาน้ำมันสูงขึ้นได้ดังนี้

1. ผลกระทบในภาคผลิตเกี่ยวกับการขายอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ พบว่าจำนวนสถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบหากราคาน้ำมันเพิ่มขึ้น ได้แก่ กิจการผลิตเครื่องดื่มและถนอมอาหาร และกิจการภัตตาคาร ร้านอาหารและเครื่องดื่ม จำนวนทั้งสิ้น 276 แห่งตามที่ได้จดทะเบียนกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงราย และในสถานประกอบการ 276 แห่งมีแรงงานที่ทำงานอยู่จำนวน 3,658 คน ซึ่งแรงงานเหล่านี้เป็นกลุ่มของแรงงานที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน

2. ผลกระทบต่อการเก็บภาษีเงิน พบว่าผู้บริโภคจะยินดีที่จะลดค่าใช้จ่ายในด้านภาษีลง หากมีการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งสอดคล้องกับสถิติการเก็บภาษีได้ในจังหวัดเชียงรายที่มียอดการจัดเก็บลดลงในช่วงที่ราคาน้ำมันขึ้นราคาอย่างรวดเร็ว (เมษายน ถึง กรกฎาคม 2551) จนกระทั่งมีมาตรการของรัฐ 6 มาตรการ 6 เดือน เริ่มใช้ในวันที่ 25 กรกฎาคม 2551 ยอดการเสียภาษีของบุคคลธรรมดาจึงจะเพิ่มขึ้นตามสถานการณ์ราคาน้ำมัน

3. ผลกระทบต่อการซื้อสลากกินแบ่ง/หวยรัฐบาล และการพนัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ตามทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้น ซึ่งรู้จักกันในชื่อว่าทฤษฎีความต้องการของ Maslow ทำให้เห็นว่า หากผู้บริโภคจำเป็นต้องลดการใช้จ่ายลงจากราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้น ผู้บริโภคเลือกที่จะตอบสนองความต้องการพื้นฐานคือ ด้านความต้องการทางด้านร่างกาย (Physical Need) และ ความต้องการความปลอดภัย (Safety Need) ก่อน รวมถึง ความต้องการทางสังคม (Social Need) ทำให้ค่าใช้จ่ายอีกอย่างที่ผู้บริโภคยังคงไว้คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดงานพิธีในโอกาสพิเศษ สำหรับการซื้อสลากกินแบ่ง/หวยรัฐบาล และการพนันนั้นถือວ່าไม่เป็นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคยินดีที่ลดรายจ่ายส่วนนี้ลงมากในช่วงที่ราคาน้ำมันแพง

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากศึกษาถึงผลกระทบของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงต่อภาวะเงินเฟ้อและผลกระทบต่อการบริโภคของผู้บริโภคในจังหวัดเชียงรายนั้นทำให้ทราบว่าราคาน้ำมันกระทบต่อภาคธุรกิจได้บ้างตามลำดับผลกระทบที่ศึกษาจากผู้บริโภค ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐจะได้หาหนทางในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากผลกระทบนั้นได้อย่างถูกต้อง และตรงจุดที่ได้รับผลกระทบจริง ๆ

2. จากการศึกษาโครงสร้างราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศ พบว่า การใช้มาตรการต่าง ๆ ของรัฐที่กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างระบบราคาน้ำมัน เช่น การปรับเพิ่มขึ้นหรือลดลงของภาษีสรรพสามิต ภาษีเทศบาล ภาษีมูลค่าเพิ่ม รวมถึงการกำหนดกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาวะเงินเฟ้อของประเทศ และส่งผลกระทบต่อการบริโภคภาคเอกชนในทางอ้อมด้วย ดังนั้นในการกำหนดนโยบายของรัฐดังกล่าวควรตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นด้วยเป็นสำคัญ

3. จากการศึกษาจากแบบจำลองของเงินเฟ้อ พบว่าหากราคาน้ำมันในตลาดโลกเปลี่ยนแปลง จะมีผลกระทบต่อภาวะเงินเฟ้อมากกว่าการบริโภคภาคเอกชน แต่ขนาดของ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นยังคงอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับตัวแปรอื่น ๆ ดังนั้น หากราคาน้ำมันปรับตัวสูงขึ้นแม้ว่าจะทำให้ความเชื่อมั่นของผู้บริโภคลดลง แต่หากปัจจัยที่สำคัญ เช่น ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศ ระดับรายได้ที่แท้จริง และปริมาณเงิน อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ ไม่ได้ปรับตัวลดลง อาจจะทำให้ผลกระทบของภาวะราคาน้ำมันที่สูงขึ้นไม่ได้ส่งผลต่อการบริโภคภาคเอกชนให้ลดลงมากนัก ประกอบกับรัฐบาลได้เข้าไปตรึงราคาน้ำมันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ก่อนที่จะประกาศลอยตัวราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ทำให้ระดับราคาสินค้าทั่วไปไม่เป็นไปตามกลไกตลาด และประชาชนไม่ได้รู้สึกว่าได้รับความเดือดร้อนจากการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและไม่ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงอย่างแท้จริง โดยสังเกตได้จากตัวเลขในผลการศึกษาผลกระทบราคาน้ำมันชนิดต่าง ๆ ต่อการบริโภคทั้งในประเทศและในจังหวัดเชียงรายจะมีค่าไม่เกิน 1%ทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการพัฒนาแบบจำลองต่อไปควรมีการเพิ่มตัวแปรภาคต่างประเทศ รวมถึงตัวแปรทางด้านดัชนีราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์เข้ามาพิจารณาด้วย เพื่อให้แบบจำลองมีความสมบูรณ์และคล้ายกับสภาพเศรษฐกิจที่เป็นอยู่อย่างแท้จริง
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยภายนอกและผลกระทบของการตรึงราคาน้ำมันเชื้อเพลิงของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา และเปรียบเทียบผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจกับประเทศอื่นที่ไม่ได้ตรึงราคาน้ำมันเชื้อเพลิง

รายการอ้างอิง

- กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. (2535-2543). รายงานน้ำมันเชื้อเพลิงของ ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร.
- ชลัยพร อมรวัฒนา. (2538). เศรษฐศาสตร์มหภาค. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2546). รายงานแนวโน้มเงินเฟ้อ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2545). รายงานแนวโน้มเงินเฟ้อ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

- ชานินทร์ ตั้งทวีพัฒนกุล. (2537). การวิเคราะห์การนำเข้าน้ำมันดิบ และผลิตภัณฑ์น้ำมันของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชานินทร์ คิลปิจารุ. (2548). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : วี. อินเทอร์เน็ต.
- นิมิต ยุทธโยธิน. (2529). การวิเคราะห์สาเหตุของภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทยและนโยบายแก้ไข. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประภัสสร พ่วงพงษ์. (2540). ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์น้ำมันดีเซลในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประพันธ์ เสวตนันท์. (2537). ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนา สายกณิต. (2541). หลักเศรษฐศาสตร์มหภาค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนากิน. (2541). เศรษฐศาสตร์มหภาค. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.